

Krystallkula og internasjonal skatt

Den som ser inn i den internasjonale skatte-krystallkula, vil antagelig se at det vil bli en vanskeligere tilværelse for skattyterne, mindre forutsigbarhet og flere konflikter mellom skattemyndigheter og skattytere.

Artikkelen er forfattet av:

Dr.
Knut Olsen
Dr. K. Olsen Global Tax
Consultants
Han er internasjonal skatterådgiver

Nedenfor vil vi se litt bakover i tid når det gjelder skatt, men vi vil også forsøke å ta en titt inn i krystallkula for å se hva fremtiden kan bringe. Vil vi se en reduksjon eller økning av skattene, et mer rettferdig skattesystem, mindre byrder for skattyterne, mer forutberegnelige og stabile skattesystem? Min oppfatning er at titten i skatte-krystallkula for mange vil være både en ubehagelig og kanskje overraskende erfaring.

Den internasjonale skatteverdenen kjenne- tegnes av økt globalisering, finanskriser, mer effektive skattemyndigheter, utvidet samarbeid over landegrensene, økte krav til skattytere, mer komplekse skattesystem og høyere risiko. Disse forholdene innebærer økte byrder og økt risiko for skattyterne; det er større risiko for etterberegning og dobbelbeskatning selv om det er inngått skatteavtaler. Det er økt risiko for urettferdig beskatning over landegrensene, det er økt risiko for straffeskatter, forsinkelsesrenter og at skattyter risikerer kostbare og tidkrevende konflikter med skattemyndighetene og ressurskrevende rettssaker. Internprising i konsernforhold er bare ett område hvor skattytere i det siste har fått økte byrder og pålegg og hvor risikoen er stigende for at ett eller flere land vil utfordre selskapene på internprisingen av varer eller tjenester og foreta justering selv om selskapene har lagt ned betydelige ressurser for å opp- tre innenfor regelverket. Individuelle skattytere og selskaper må antagelig bruke mer ressurser på risikostyring i fremtiden for å minimalisere både betydelig risiko på skatte-

området og ressursbruk. For å si som spei- derne, vær beredt, men dessverre er ikke alle forberedt på det som kanskje vil møte dem i fremtiden når det gjelder skatt.

Utviklingen i de senere årene

Før vi tar en nærmere titt i krystallkula, kanskje vi skulle stoppe opp litt og ta en titt bakover i skattheorien og utviklin- gen de senere årene.

En av de første sivilisasjonene var antagelig etablert for over seks tusen år siden i Sumer (Irak), og som vi vet har skatt alltid vært drivstoffet som har holdt sivilisasjonene i gang. Ifølge en steintavle fra denne tiden var det skatteoppkrevere overalt og absolutt alt var skattelagt. Selv de døde kunne ikke bli begravd med mindre de hadde betalt all sin skattegjeld¹. En annen steintavle stadfes- tet at du kunne ha en Gud eller en konge, men den du skulle frykte mest var skatte- oppkreveren². Siden den første sivilisasjo- nen ble etablert, og hvor skatteoppkreveren hadde fantasi til å skattelegge absolutt alt og alle mens skattyteren på den andre siden hadde fantasi til å unngå eller redusere skat- ten, har det vært en kamp mellom skatt- yterne og skattemyndighetene.

Vi trenger imidlertid ikke gå helt tilbake til skattens opprinnelse for å se hva vi kan forvente i fremtiden, men dersom vi tar en titt på utviklingen over de fem siste årene så kan vi kanskje få en forståelse for hva vi kan forvente i fremtiden³:

2008

- EU foreslår strengere bestemmelser for å bekjempe skatteunndragelse

- G20 etterlyser høy prioritet på mer åpenhet over landegrensene

2009

- G20-landene publiserer en svarteliste over skatteparadisene
- President Obama i USA foreslår lovend- ringer for å tette smutthull for selskaper, og bekjempelse av skatteparadiser

2010

- OECD etablerer en egen ekspert- gruppe som skal bistå utviklingsland med å optimalisere skattesystemet og inngå utvekslingsavtaler på skatt
- Obama signerer en ny skattelov for å hindre at skattytere bruker andre land for å unngå skatt i USA
- G20-landene legger betydelig press på ikke-samarbeidsvillige skatteparadiser
- EU støtter forslag om en spesiell finansskatt i Europa

2011

- Flere land har etablert spesielle enheter som skal bekjempe skatteunndragelse og omgåelser
- Sveits aksepterer omsider å trekke kilde- skatt av bankinnskudd i sveitsiske banker
- «Occupy Wall Street» – en aksjons- gruppe, starter protestkampanjer mot skatteunndragelse og korrupsjon

Status 2012

Vi skal se mer inn i krystallkula, men vi vil først ta en oppsummering av 2012:

- Med økende globalisering blir skatte- reglene mer komplekse.
- Det er finanskriser i en rekke land og selv lokomotivet USA, står på kanten av stupet. Disse landene trenger mer skatteinntekter og de trenger dem raskt. Dette fører til økte skatter og avgifter, og at myndigheter og politi- kere vil kreve at skattemyndighetene må bli mer effektive.

¹ Charles Adam, For Good and Evil, The Impact of Taxes on the Course of Civilization, side 1–3 (2. utg. 1999).

² Adrienne Koch and William Peter *The Selected Works of John and John Quincy Adams* side 24–27 (1946).

³ E&Y *T Magazine Tax insight for business leaders*, side 6 (2012).

- I mange land er ansatte i skattevesenet langt mer skolerte enn tidligere.
- Skattemyndighetene i mange land får større bevilgninger enn tidligere og har tekniske hjelpemidler de bare kunne drømme om for noen år tilbake.
- Levering av selvangivelser og skjemaer online innebærer at skattemyndighetene får frigjort svært mye tid som de kan bruke på kontroll og bokettersyn. Det innebærer også at de sitter med nøkkeldata som blir automatisk analysert i det øyeblikket en selvangivelse er innlevert online.
- Det er langt mer samarbeid over landegrensene enn tidligere og det etableres utvekslingsavtaler for skatteinformasjon over landegrensene i raskt tempo. Det ferskeste tiltaket for å bekjempe internasjonal skatteunndragelse er OECDs tiltak «skatterevisorer uten grenser»⁴.
- Skattesystemene i de fleste landene blir mer komplekse og ressurskrevende, noe bl.a. reglene om internprising bekrefter.
- Det er økt satsing nasjonalt og internasjonalt for å bekjempe skatteunndragelse, korrupsjon, bestikkelser og hvitvasking og risikoen for å bli avdekket er større enn noen gang.
- Det er blitt mer usikkerhet og uforutsigbarhet knyttet til internasjonal skatterett.
- Det har vært en tendens i mange land til at det blir innført mer og mer indirekte eller såkalte «skjulte skatter og avgifter» mens selskapsskatter synes å være stabile, dog med en skattekonkurranse hvor landene forsøker å konkurrere med lavere satser⁵.
- Mange lands skattemyndigheter har erklært krig mot selskaper som ikke følger armlengde-prinsippet og bruker internprising for å forskyve skattegrunnlaget mellom høy- og lavskatteland⁶.
- FN ber om at internasjonale skatter økes med USD 400 milliarder for å finansiere utviklingslandenes behov for videre utvikling⁷.
- Skatt har blitt en risikosport for alle involverte parter:
 - Skattyteren risikerer urettferdig beskatning over landegrensene, dobbel beskatning, etterberegning, tilleggsskatt, renteberegning, tidkrevende konflikter med skattemyndigheter og endeløse rettsaker, ikke bare der de er bosatt eller hjemmehørende, og har samme risiko i alle landene de opererer i.
 - Skatterådgivere risikerer å bli saksøkt enten av klientene eller av myndighetene dersom de trækker feil og ender enten på den ene eller andre siden av knivseggen.
 - Skattemyndighetene risikerer at skattyterne ikke betaler korrekt skatt i riktig land til rett tidspunkt.

Hva viser krystallkula om skatt i fremtiden?

Hva ville vi se dersom vi kunne se inn i krystallkula når det gjelder skatt? Vi vil antagelig se det samme som vi har sett de siste 6000 årene; skattemyndigheter som har fantasi til å skattelegge absolutt alt og alle og skattytere som har fantasi til å forsøke å minimalisere eller unngå skatt, lovlig eller ulovlig. Så da er ingenting nytt? Vi ville antagelig også se følgende dersom vi kunne se inn i krystallkula:

- Hvert enkelt land trenger mer inntekter og vil snu enhver stein for å finne disse. Velstående individuelle og internasio-

nale selskaper med store overskudd er kanskje de første stedene myndighetene vil begynne å lete, og de vil lete med lupe.

- Hvert enkelt land vil beskytte sine egne skattegrunnlag langt mer enn tidligere, noe som vil kunne innebære bl.a. økt konflikt og risiko for dobbeltbeskatning over landegrensene.
- Det vil antagelig bli hyppigere bokettersyn og langt høyere skatterisiko på mange områder som for eksempel internprising, fast driftssted, dobbeltbeskatning, kildeskatte, fusjon og fisjon og indirekte skatter, for å nevne noe.
- Skattemyndighetene vil også måtte bli enda mer effektive og fokusere ytterligere på risikostyring for å oppnå sine strategiske målsetninger. Med andre ord, skattemyndighetene må bli mer nøyaktige når de velger ut skattytere for bokettersyn og kontroll ettersom myndighetene rundt omkring antagelig vil forvente at det blir en betydelig økning i avdekning av unndragelser og omgøelser⁸.
- Skattytere må antagelig bruke mer ressurser for å få sine lovbestemte rettigheter.
- Det vil antagelig bli flere og mer komplekse konflikter mellom skattemyndighetene og skattyterne og kanskje også flere konflikter skattemyndighetene i mellom fordi hvert land vil beskytte sine egne skatteinntekter.
- Det vil antagelig bli flere rettsavgjørelser innenfor skatteområdet.
- Det vil antagelig bli mer dobbeltbeskatning og urettferdig beskatning ettersom skattytere ikke har de nødvendige ressursene som trengs for å forsvare seg mot skattemyndighetene,

8 EU, *Compliance Risk Management Guide for Tax Administrations* (2010) se: http://ec.europa.eu/taxation_customs/resources/documents/common/publications/info_docs/taxation/risk_managt_guide_en.pdf

 TONERWEB Totalleverandør av kontorrekvisita
Alt i toner og blekkpatroner

BILLIGST

PÅ ORIGINALE BLEKK OG TONERE

SPAR PENGER -50% FERDIG RABATTERTE PRISER

GRATIS BLEKK ER MERKET MED KR. 0 PÅ TONERWEB.NO - GJELDER DE FLESTE CANON OG EPSON SKRIVERENE

NY KUNDE = GRATIS BLEKK

-RASK LEVERING -GEBYRFRIIT

GAVEKORT KODE: 112112

RABATT KR 100 FOR BEDRIFTER-KR 50 FOR PRIVATE
Gratis papir på hver bestilling

IKKE GÅ TOM, KJØP NÅ!

www.tonerweb.no

4 OECD News, *Tax: OECD launches Tax Inspectors Without Borders* (May 2012), se www.oecd.org/document/44/0,3746,en_21571361_44315115_50293932_1_1_1_1,00.html

5 EU, *Taxation trends in the European Union* (2011), se http://ec.europa.eu/taxation_customs/resources/documents/taxation/gen_info/economic_analysis/tax_structures/2011/report_2011_en.pdf

6 Se for eksempel Otsuka, M., *Japan and US in transfer pricing war* Vol. 50. No 7 International Tax Review, side 9–10.

7 UN, UN calls for international tax to raise \$400 billion to finance development need, se www.un.org/en/development/desa/news/policy/wss2012.html

muligens i flere land. Mange skattytere vil nok akseptere etterberegninger som er feil fordi de ikke ønsker eller tør å ta risikoen med å utfordre myndighetene. Det kan også være at skattytere ikke ønsker endeløse konflikter og ressurskrevende rettsaker som kanskje går over flere tiår og hvor utfallet kan være høyst usikkert.

- Vil vi se mer rettferdighet fra skattemyndighetenes side? Neppe. Under tegnede var nylig i utlandet for å forhandle med et lands finansdepartement om en skattesak for en klient. En av representantene fra departementet åpnet møtet med å stadfeste at klienten ikke hadde gjort noe feil, men at landet desperat trengte mer skatteinntekter. Han understreket at dette var et engangstilfelle og dersom klienten aksepterte etterberegningen, så kunne han «garantere» at klienten ikke ville få bokettersyn eller vanskeligheter med skattemyndighetene i løpet av de neste 5–7 årene. Dette var ikke noe annet enn en trussel fra departementets side, noe som også var meget urettferdig overfor skattyter.
- Det antas at strafferammer og straffeskatter vil øke for unndragelser, omgåelser, hvitvasking, bestikkelser etc., noe som nylig var tilfelle i England da myndighetene introduserte ny bestikkelseslov⁹. Etter tidligere regelverk var strafferammen sju år, men den ble endret til ti år og med mulighet for ubegrensede bøter.
- Vi vil, uten tvil, se at store multinasjonale selskaper trenger å ansette flere skatteeksperter som jobber med internprising, skatterisikostyring, fast driftssted, skatteplanlegging, kildeskatt, mva og andre direkte og indirekte skatter ettersom internasjonal skatt ikke bare blir mer komplisert, og risikofylt men også langt mer ressurskrevende.
- Det kan hende det blir mer «skjulte skatter og avgifter» som sukkeravgift, alkoholavgift og miljøavgifter ettersom myndighetene vil forsøke å unngå protester og klager på høyere beskatning.
- Mange myndigheter har erklært krig mot internprising og denne krigen vil antagelig bli enda mer aggressiv.

Det vil antagelig bli en tøffere tone mellom skattemyndighetene og skattyterne med hyppigere bokettersyn, flere konflikter, flere byrder på skattyterne og større skatterisiko for individuelle og selskaper. Det vil bli en vanskeligere tilværelse for skattyterne,

OVERRASKELSE? En titt i skatte-krystallkula kan både være en ubehagelig og kanskje overraskende erfaring.

spesielt for de rike og de som går med store overskudd, og i hvert fall for de som ikke ønsker å forholde seg til regelverket.

Vær beredt

Så hva kan skattytere gjøre? Kanskje lære fra speiderne; vær beredt. Vær forberedt på det uforutsette og utenkelige, vær forberedt på den erklærte krigen mot internprising og mot skatteunndragelser. Skattyter må gjøre sin hjemmelekkse og være forberedt på bokettersyn. Det er ikke lenger et spørsmål om multinasjonale selskaper vil få bokettersyn, men det er spørsmål om *når*. Løsningen er skatterisikostyring, som betyr at styrene, toppledelsen og spesielt skattemanagere og deres rådgivere trenger å identifisere, analysere, minimalisere eller eliminere skatterisiko både nasjonalt og internasjonalt så langt som praktisk mulig. For noen år siden var risikostyring på skatteområdet ukjent for mange som jobbet med skatt, men nå er det blitt et lovbestemt krav og en nødvendighet for multinasjonale selskaper i mange land.

Multinasjonale selskaper vil trenge å forsikre seg om at skatteavdelingene har tilstrekkelig med ressurser og har skatteeksperter som fullt ut forstår risikoen når det gjelder internasjonal skatt og som er i stand til å behandle og redusere denne høye risikoen slik at styrene, toppledelsen, skattemyndighetene og andre interessenter kan være trygge på at selskapene har kontroll og at det ikke oppstår noen uforutsette overraskelser. Multinasjonale selskaper som ikke tar global skatterisiko alvorlig og som ikke har tilfredsstillende rutiner og kontroll når det gjelder skatterisiko, vil uten tvil være i fare for store etterberegninger, dobbelt beskatning, straffeskatt og forsikningsrenter i tillegg til tid-

krevende og ressurskrevende konflikter, klagesaker og muligens også rettsaker.

Konklusjon

Etter å ha sett inn i krystallkula for skatt og gått 6000 år tilbake i tid, så er det sannsynlig at det vil bli en vanskeligere tilværelse for internasjonale skattytere, med hyppigere bokettersyn, større byrder, mer uforutsigbarhet, flere konflikter mellom skattemyndighetene og skattyterne, flere etterberegninger og klagesaker og hyppigere rettsavgjørelser på skatteområdet. Det vil bli mer ressurskrevende og komplekse skattesituasjoner for mange skattytere og dyrere å overholde nasjonale og internasjonale skatteregler, kanskje med den konsekvensen at selskaperes skatteprosent vil øke. Skatt vil bli mer uforutsigbart, men det som er forutsigbart er at de fleste landene trenger langt større skatteinntekter og de trenger dem raskt.

Husk, skatt var ikke hovedårsaken til alle finanskrisene som har oppstått rundt omkring i verden,¹⁰ men skatt har allerede blitt et av hovedelementene for å løse krisene, eller sagt med andre ord; de fleste landene trenger å kreve inn enda mer skatt for å komme seg ut av krisene.

Det er vanskelig å spå om fremtidens skatt, men etter å ha sett inn i krystallkula, så er i hvert fall én ting sikkert, og det er at skattyterne må være forberedt på det uforutsette når det gjelder skatt. Spør deg selv, eller skatteavdelingen, om du eller firmaet er forberedt på å møte alle utfordringer og latente skatterisikoer som krystallkula viser. Dessverre er ikke alle skattytere godt nok forberedt og enkelte trenger kanskje noen nye nyttårsforsett på skatteområdet.

⁹ Bribery Act 2010, se www.legislation.gov.uk/ukpga/2010/23/contents

¹⁰ Jeffery Owens, OECD March 2011.